

ARTISTES I SANTANTONI

Joan Carnicer Torrent
cal_farigola@hotmail.com

En els primers anys d'aquest segle projectava —i vaig començar a— escriure un llibre sobre Altafulla que la Maria Porter, sàviament, m'aconsellà de repartir en tres. Un dels tres volums d'aquesta trilogia —de nom *Altafulla, un passeig*—, un dels tres, invitava a fer un “recorregut artístic” per la vila, facilitant les pistes per localitzar les peces d'art existents a la via pública altafullenca i en diversos establiments locals, des de les aquarel·les d'en Balcells penjades al restaurant Els Pescadors (al costat de les d'en Duran Surroca) fins a la rosa dels vents de la plaça del mateix nom, de Martí Royo, passant per la seva sargantana, diversos murals, plaques de nom de carrer, el monument al pilar de vuit o l'estàtua de Martí i Franquès, de Bruno Gallart, etc., etc.

Aquest recorregut comentat, acompanyat d'un plànol de situació de cada obra, es tancava amb un inventari de les persones que em constava que havien tingut Altafulla com a motiu de la seva obra pictòrica o artística, començant pel pintor reusenc Baldomer Galofre, que cap allà el 1850 —cito de memòria— va pintar almenys dues teles de gran format, i passant per l'aquarel·lista Llovera, una obra del qual —*Altafulla vista des de baix a mar*— fou àmpliament difosa en aparèixer en un dels calendaris de la Caixa de Pensions, als anys 1970; el gravador Jaume Pla també era a la llista, i el singular pintor i orfebre vallenc Jaume Mercadé. Afegim-hi, per acabar amb noms insignes, el del xilògraf Antoni Gelabert.

De mica en mica en vaig anar compilant una bona colla, anotant la informació que aconseguia de l'autor i també, en el que m'era possible, obtenint algun tipus de còpia d'aquestes obres “aïllades” en qüestió. Vaig ser el primer sorprès en veure que, amb el temps, la nòmina s'anava engrossint i pujava als setanta-sis artistes.

Ara hi hauríem d'afegir totes aquelles i aquells que s'han fet visibles o han sorgit a redós del Cercle Artístic d'Altafulla, ja fa una dècada.

En conseqüència, no seria exagerat afirmar que almenys cent artistes “identificables” han tingut, en algun moment o altre, Altafulla com a motiu del seu treball. De

la mateixa manera, seria força difícils —per no dir impossible— fer un seguiment d'aquelles persones que, transitant pel nostre poble un dia d'excursió, o venint-hi a passar unes vacances, han plantat el seu cavallet o obert el seu bloc o llibreta per plasmar-hi la seva impressió; i, a més, que aquesta obra no hagi estat difosa a través d'algun catàleg, revista, llibre, fulletó, etc., o que, havent-ho estat, no en tinguem constància.

Bé, tot això era per anar a parar aquí: exceptuant —perquè la desconec— la nova fornada propiciada pel Cercle Artístic —és a dir, i per simplificar: obviant l'obra feta aquest segle XXI—, si no ho tenim en compte, la conclusió a la qual arribo (després d'haver-m'hi dedicat amb atenció uns tres anys, havent assistit a exposicions i museus, vistos catàlegs i llibres i etc.) és que *Santantoni* no ha estat motiu preferent de l'artista a l'hora de plantar el cavallet a Altafulla. Era una cosa que saltava a la vista, però en fer ara un “recull ampli” del material localitzable i localitzat, es corrobora.

Així com els tres cels que sol tenir Altafulla han estat perfectament traslladats a la tela per Josep Buyreu, Salvador Ferré i Andreu, i Josep Sala, i qualsevol que s'hi fixi una mica podria distingir si avui fa un cel buyreu o un cel sala i, no cal dir-ho, una *posta ferreriandeu*, així mateix, en l'acostament dels artistes al motiu pictòric, *Santantoni*, hi distingiríem tres casos.

Buyreu el pinta sempre de lluny, menys en una ocasió; ell prefereix les marines, potser perquè rima amb ballarines, l'altra gran passió seva. Ferré i Andreu deu sentir el pes de la tradició: s'hi fica dins, barroc, paleta carregada de pasta, amb clarianes de llum entre la frondositat enfosquidora dels pins. Si per a Buyreu l'únic motiu és l'edifici en si, la construcció, per a Ferré i Andreu, l'interior de l'ermita i, sobretot, la gent, són el centre de la seva atenció, des del viacrucis fins als castells. (Fora de context, però perquè quedi dit: Salvador Ferré i Andreu, primer fill predilecte d'Altafulla, octogenari, és l'únic pintor que ha plasmat a bastament en la seva obra totes les manifestacions populars, religioses i folklòriques d'Altafulla: castellers, grallers, diables, viacrucis, Setmana Santa, armats, processons, esmorzar de l'arengada, dinar de l'olla, pujada del pilar per les escales, Onzes de Setembre i *dimartsos* de Pasqua, cantades d'havaneres, ballades de sardanes, fira d'artesans... Seria bo, bell, interessant, però sobretot intel·ligent, fer un llibre que recollís aquesta obra diversa i única. Cal fer-ho i és de justícia; i, a més, n'hi ha altres precedents. Tanco parèntesi).

Continuant amb el paral·lelisme iniciat —i abandonat a mitges—, el tercer pintor de la tríada, al meu parer, és l'aquarel·lista Fermí Carré, que ha marcat un estil també perfectament distingible: minucios en el detall arquitectònic, uneix el gust per l'edifici i per les persones, preferentment en les manifestacions populars: sarda-

nes i castells; tot plegat amb una llum clara que expandeix més que no pas agombola i et menja, com ho fa la de Ferré i Andreu.

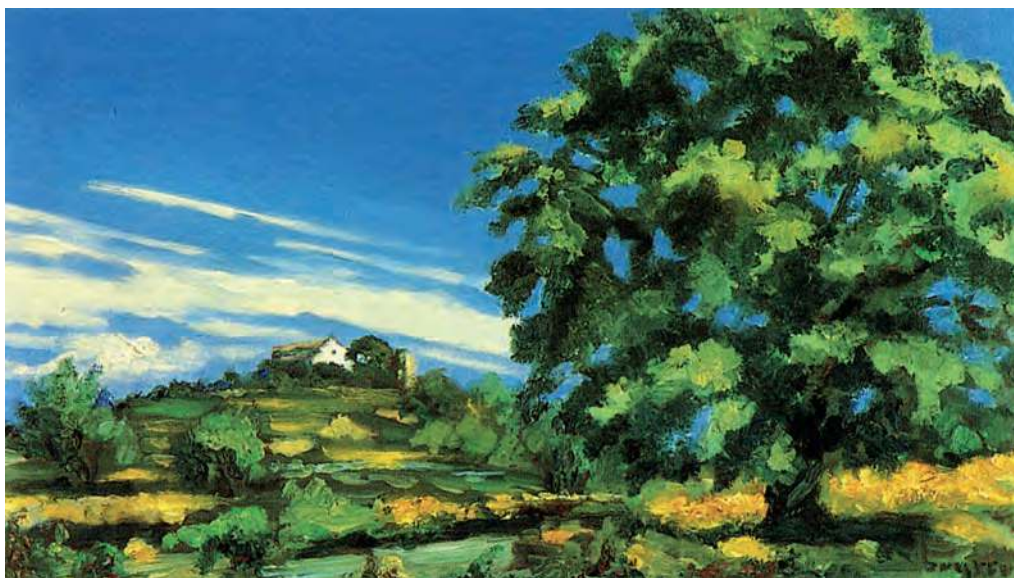
Queda clar que hi ha més pintors i pintores que han pintat *Santantoni*, i no dubto que notablement —alhora que potser també ocasionalment—, però els tres esmentats em semblen els més emblemàtics, potser també perquè l'han treballat amb més profusió i ho han difós: en tot cas, han marcat un estil propi. I és de justícia dir que Buyreu hi figura per mític, no pas per haver pintat gaire *Santantoni*, sinó perquè aquell quadre de gran format vermellós-ataronjat, amb un pagès en primer terme —el Marcel·lí— i l'ermita al fons, va estar penjat anys i panys en l'alta paret del Colmado Punsoda, visible al davant, entrant per la porta del carrer de l'Hostal (sí, aquell carrer d'Altafulla —*San Antonio Abad*, l'únic— que encara conserva el nom franquista i que tots els consistoris democràtics, de manera vergonyosa i humiliant, han continuat mantenint), i per això aquest quadre de Buyreu forma part de l'imaginari col·lectiu altafullenc.

Guillem Duran
Surroca.

E. Elias.

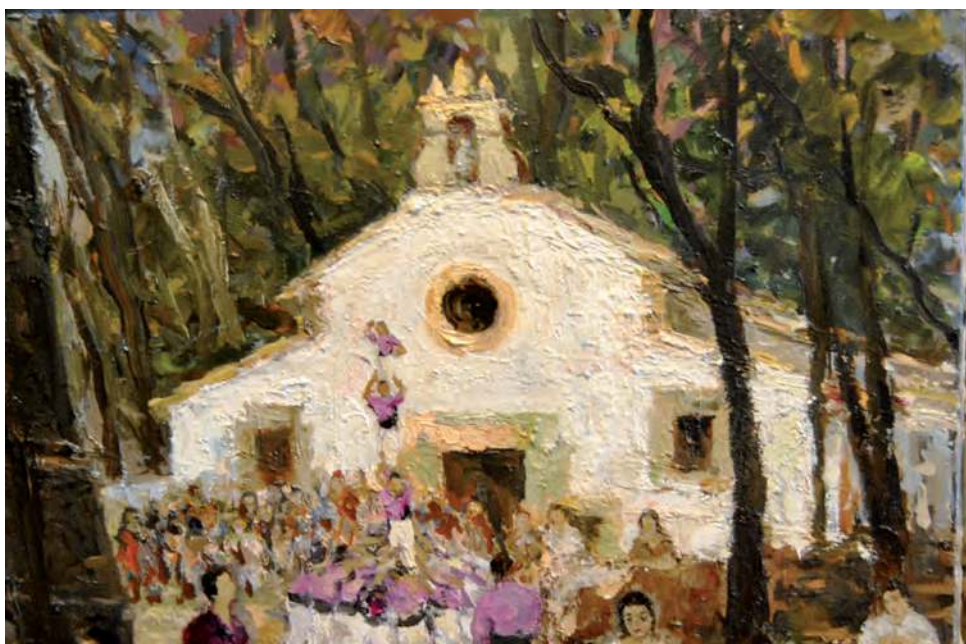
Josep Buyreu.

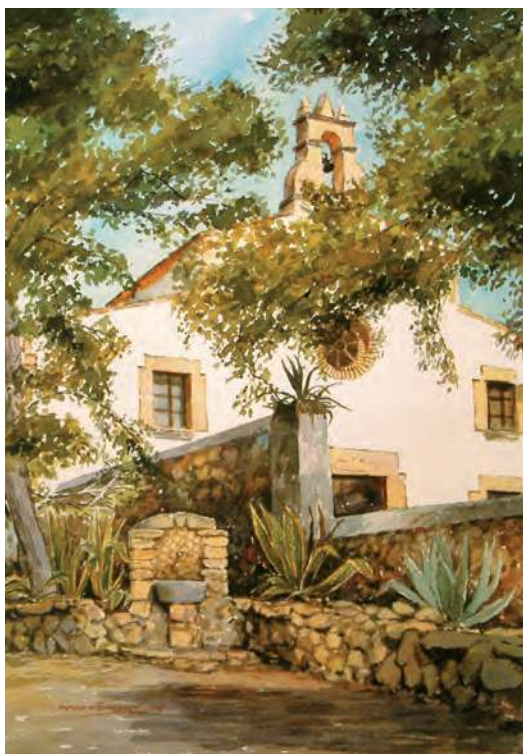
Josep Buyreu.

Salvador Ferré i Andreu.

Salvador Ferré i Andreu.

Fermí Carré.

Fermí Carré.

Josep Buyreu.